

Programación de Repentización, transporte e acompañamento.

Índice

1. Introducción	4
1.1 Marco Legal.....	4
1.2 Características do centro	5
1.3 Características do alumnado	6
2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	8
2.1 Grao Profesional.....	8
3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	9
4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Repentización, transporte e acompañamento	10
4.1 Grao profesional da materia de RTA.....	10
5. Metodoloxía	12
5.1 Principios metodolóxicos	12
5.2 Métodos didácticos	13
6. Atención á diversidade	14
7. Temas transversais	16
7.1 Educación en valores	16
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s) ...	17
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	18
8.1 Actos institucionais	18
8.2 Cursos e clases maxistras	19
8.3 Audicións.....	19
8.4 Outros.....	19
9. Secuenciación por cursos	21
9.1 Curso 4º de grao profesional	21
9.1.1 Obxectivos	21
9.1.2 Contidos	21
9.1.3 Avaliación.....	24
9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	27
9.1.5 Medidas de recuperación.....	27
9.1.6 Recursos didácticos	29
9.2 Curso 5º de grao profesional	30
9.2.1 Obxectivos	30
9.2.2 Contidos	30
9.2.3 Avaliación.....	32

9.2.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	35
9.2.5	Medidas de recuperación.....	35
9.2.6	Recursos didácticos	37
9.3	Curso: 6º de grao profesional	39
9.3.1	Obxectivos	39
9.3.2	Contidos	39
9.3.3	Avaliación.....	41
9.3.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	44
9.3.5	Medidas de recuperación.....	45
9.3.6	Recursos didácticos	46
10.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	48
11.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.	49
12.	ANEXOS.....	50
12.1	Probas de acceso a outros cursos.....	50

1. Introducción

A presente Programación Didáctica de RTA está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos tres cursos do grao profesional e foi realizada polo profesorado do departamento de Linguaxe Musical de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantizando que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.

- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **CIRCULAR 21/2008** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 198/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispoñía a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de Vigo.

Sito na rúa Fotógrafo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e Praza da

Miñoa, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resultando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase na bisbarra de Vigo, zona amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia de un grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións do ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habituar a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exigencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Repentización, transporte e acompañamento

4.1 Grao profesional da materia de RTA

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

A práctica musical que se realiza baixo o nome de “acompañamento” caracterízase pola necesidade de interrelacionar capacidades, coñecementos e destrezas que por si mesmas constitúen ámbitos de coñecementos propios.

A finalidade desta disciplina deriva da conveniencia de globalizar os diversos compoñentes que a integran (repentización, transposición, realización de cifras, etc.) por ser comúns todos eles á función de acompañar.

De acordo co anterior, consideraranse prioritarios os procedementos e os modos de “saber facer”. Sendo estes de distinta natureza, articularanse ó redor de tres eixos principais:

- Unha certa destreza na técnica de execución, é dicir, un certo grao de desenvolvemento dos mecanismos reflexos que a determinan, adquiridos mediante a práctica diaria ó longo dos anos iniciais da educación instrumental.
- Plena comprensión dos coñecementos harmónicos previamente adquiridos.
- A capacidade creativa para desenvolvelos e aplicarlos en situacións diversas.

Dado que o obxectivo principal desta disciplina consiste nun proceso práctico de consolidación do pensamento harmónico e da capacidade de realización en tempo real, o conxunto de coñecementos que a integran deben estar intimamente relacionados a través dun enfoque pedagóxico común, aínda que na práctica debe ser disgregado en diversos bloques. A saber:

- Práctica da repentización: Procedemento que permite a realización instantánea dun texto musical despois dunha análise previa.
- Destreza na transposición: Procedemento que permite adecuar a tonalidade á tesitura do solista, facilita a lectura de partituras e contribúe ó enfoque sintético que aporta a lectura harmónica.

- Realización de cifrados. (baixos cifrados, cifrado americano, cifrado funcional): Todos eles como práctica de acompañamento a unha melodía. Dita práctica permite relacionar de xeito inmediato os coñecementos harmónicos coa súa aplicación instrumental, e, por esixir un certo grao de creatividade, supón un primeiro contacto coa improvisación propiamente dita.
- Estudo da improvisación como elemento de formación que capacite a través da práctica de fórmulas específicas, para elaborar acompañamentos a melodías, así como para construír pequenas pezas musicais que permitan, por medio de ambos os dous procedementos, obter un primeiro contacto coa improvisación propiamente dita, cuxo estudo en profundidade se poderá abordar dentro do grao superior.

5. Metodoloxía

Pola propia natureza da ensinanza da RTA, ao ter unha maior carga de traballo individual, as técnicas de ensinanza serán individuais e activas, e o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o profesor en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos.

Para dar resposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da materia de RTA require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndolas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os nosos alumnos non repitan soamente o que dicimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.

- **Interdisciplinariade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

Enténdese por atención á diversidade o conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características e necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

A atención á diversidade rexerase polos principios de normalización e inclusión; equidade, igualdade de oportunidades e non discriminación; flexibilidade e accesibilidade; interculturalidade e promoción da convivencia; autonomía dos centros docentes e participación de toda a comunidade educativa.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de RTA teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron co-as actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos.

A nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

Algunhas medidas de atención á diversidade que podemos xestionar desde o Departamento de Linguaxe musical son:

- Adecuación da organización e xestión da aula ás características do alumnado.
- Adaptación dos tempos e instrumentos ou procedementos de avaliación.
- Reforzo educativo e clases de apoio do profesorado con dispoñibilidade horaria.

Dentro da diversidade podemos distinguir entre:

1. Necesidades permanentes: son aquelas que derivan dunha condición física ou psíquica para toda a vida (invidentes, asmáticos, disléxicos, síndrome de Williams, autismo, TDAH, etc...). En relación a estes alumnos hai que ter en conta que, para acceder ás ensinanzas de Réxime Especial, veñen de superar unha proba de aptitude (ou de nivel, segundo o curso ó que accederan).
2. Necesidades temporais: son aquelas que só afectan ó alumno durante un determinado período de tempo pero que á hora de avaliar poden impedir que cumpra cos obxectivos da materia nun ou varios aspectos. Poden xurdir en calquera momento do curso.

No momento en que se detecten alumnos con algunha destas necesidades poremos en marcha o seguinte protocolo de actuación:

1. Poñelo en coñecemento do titor do alumno e do equipo directivo.
2. Contactar coa familia do alumno para obter información e a documentación necesaria (diagnóstico, medicación, rehabilitación, etc...)
3. Facer constar no seguimento mensual da programación as necesidades detectadas e medidas adoptadas nos casos debidamente documentados (redistribución da aula, adaptación de materiais, clases de reforzo, etc...)

Os alumnos /as con necesidades educativas especiais deberían ter opción a clases de reforzo educativo no propio centro. A materia de Pedagogía está adscrita ó departamento de Linguaxe Musical, polo que no caso de dispoñibilidade horaria o departamento disporá de horas de Reforzo Educativo repartidas en tramos de media hora cada un.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarámola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademais, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademais de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** procuraremos que o alumnado adquira unha actitude responsable cara á conservación do

material, o trato axeitado do instrumental e demais medios materiais e o mantemento da limpeza da aula e do centro.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

Na materia de RTA o alumnado poderá apoiarse no uso das TIC's tanto para o traballo na casa como nas clases. Algunhas actividades desta materia nas que empregaremos as TIC's como accesorio son:

- Edición de partituras con editores tipo Finale, Musescore, etc...
- Busca, escoita e visualización de videos, música, cancións para acompañar, improvisar, etc...
- Gravación das súas creacións co móvil.
- Interpretación de temas de jazz acompañando ó video de Youtube

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

O alumnado de RTA terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de Linguaxe Musical.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do Departamento de Linguaxe musical serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do Curso Académico: Terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos Benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, como por exemplo o Ciclo de Primavera onde cada ano se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: Alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.
- Semana das Letras Galegas, organizada polo ENDL.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos ou clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que o Departamento de Linguaxe musical teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e será incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas e se realizarán en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedirección para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

O Departamento de Linguaxe musical organizará audicións, ao longo do curso nas que o alumnado poderá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o seu profesor lle asigne, sexa en grupo ou como solista.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, como son os “Premios Honoríficos David Russell”, ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros, nos que o Departamento de Linguaxe musical podería propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

O Departamento de Linguaxe musical organiza e/ou participa cada ano nas seguintes actividades:

- Club de lectura: Alumnado de LM que participa formando parte do club de lectura do centro, dirixido por unha profesora do departamento de LM, e que consiste na lectura, escritura e representación durante a semana das letras galegas (en colaboración co departamento de normalización lingüística), de pezas teatrais-musicais creadas polo propio club.

- Panxoliñadas: actuacións de diferentes grupos de alumnos do Departamento no hall de entrada do conservatorio durante a semana anterior ás vacacións de Nadal.
- No Bico un Cantar: actividade organizada polo Consello da Cultura Galega e adicada cada ano a un autor galego.
- Concerto Solidario: o alumnado participante interpreta unha serie de cancións nun concerto adicado a unha asociación ou ONG.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de RTA por cursos:

9.1 Curso 4º de grao profesional

9.1.1 Obxectivos

- Coñecer, como esquemas de pensamento, os elementos e procedementos harmónicos e fraseolóxicos básicos do sistema tonal.
- Recoñecer a estrutura harmónica e o fraseo dunha obra ou fragmento segundo se toca á primeira vista ou despois dunha lectura rápida sen instrumento.
- Demostrar os reflexos necesarios para resolver, no momento, as posibles eventualidades que poidan xurdir na interpretación.
- Empregar a lectura á vista e a transposición como desenvolvemento formativo de capacidades e reflexos.
- Coñecer e utilizar diferentes tipos de cifrado.
- Coñecer a disposición formal de obras analizando e recoñecendo a súa estrutura harmónica, seccións, puntos de tensión, etc., para determinar os aspectos esenciais e posibilitar a lectura a primeira vista.
- Valorar a improvisación como unha práctica que desenvolva a creatividade e a imaxinación musical.
- Improvisar unidades formais a partires dun esquema harmónico dado, así como o acompañamento a unha melodía a partires ou non dun baixo cifrado.

9.1.2 Contidos

Contidos xerais

- Coñecemento e práctica de estruturas harmónicas básicas con variantes rítmicas de progresiva dificultade.
- Análise e repentización de partituras de diferentes épocas e estilos.
- Técnica e mecánica tradicional do transporte e a súa aplicación.
- Coñecemento e práctica dos cifrados harmónicos básicos máis habituais correspondentes á harmonía tonal e a súa aplicación para levar a cabo distintas tarefas, a saber:

- Realización no teclado de baixos cifrados barrocos.
- Realización de cifrados americanos para acompañar melodías
- Aplicación de cifrado de acordes para facilitar a redución de partituras de formacións vocais ou instrumentais.

Contidos específicos

Improvisación e creación

HARMÓNICO-RÍTMICA

- Exercicios cunha harmonía única e con variantes rítmicas de progresiva dificultade, utilizando todas as posicións dos acordes nunha extensión de catro a oito compases.
- Acordes a empregar: triadas maiores, menores, triada con 7ª sobre o V grao e as súas inversións (só dominante principal), para aplicar a melodías.
- Variantes rítmicas: compases binarios, ternarios e cuaternarios de subdivisión binaria e ternaria utilizando diversas figuracións rítmicas cos seus respectivos silencios.
- Tonalidades: Ata catro alteracións e os relativos menores correspondentes.
- Procesos de modulación: Flexión modulante pola dominante. Por cambio de modo
- Procesos cadenciais: Perfecta. Rota. Plagal. Semicadencia
- Exercicios con diversas combinacións dos acordes cunha extensión de 4 a 8 compases, utilizando unha harmonía por compás.
- Acompañamentos harmónico-rítmicos a una melodía proposta. Se traballará de dous xeitos diferentes:
 1. O propio alumno toca a melodía coa man dereita e se acompañará coa esquerda.
 2. O alumno realizará o acompañamento coas dúas mans e o profesor tocará ó mesmo tempo a melodía.
- Creación de melodías aplicadas ós esquemas harmónicos propostos na clase e os acompañamentos melódico-rítmicos realizados para as melodías propostas.

MELÓDICA

- Desenvolvemento melódico en base a unha estrutura harmónica.

- Notas reais e de adorno: estudo das notas de paso e floreo e a súa aplicación práctica nos exercicios.

Análise e repentización

ANÁLISE

- Análise formal, harmónica e rítmico-melódica de partituras de tipo sinxelo e diferentes estilos, adecuándose a un nivel técnico propio do 4º curso do GE (exemplos: Czerny, Burgmuller, Ana Magdalena, Clementi, Haydn, Beethoven (sonatinas, pequenas formas), Schumann (escenas de nenos)
- Corais de Bach: análise completo de distintos corais (nas catro claves antigas) coa finalidade de lograr unha boa lectura e comprensión harmónica, melódica e contrapuntística.

REPENTIZACIÓN E TRANSPOSICIÓN

- Lectura a vista e transporte de pezas sinxelas (nivel de 4º GE) partindo dunha análise previa.
- Práctica e transporte de estruturas harmónicas nas tonalidades ata tres alteracións.
- Coñecementos teóricos: claves, armaduras, diferenzas e a súa utilidade práctica.
- Instrumentos: relación dos instrumentos transpositores cos intervalos anteriormente citados.

APROXIMACIÓN Ó CIFRADO HARMÓNICO

- Coñecemento e práctica dos conceptos seguintes: harmonía. Acorde. Movements melódicos conxuntos e disxuntos. Movemento harmónico directo, oblicuo e contrario. Intervalos harmónicos consoantes e disonantes. Estados e posicións dos acordes. Graos de importancia dos acordes segundo sexa a súa función. Acordes completos e incompletos: supresións e duplicacións. Unión de acordes en estado fundamental. Inversións dos acordes: cifrados e enlaces. Cadencias: tipos. Marchas ou progresións e series.
- Acordes a tratar: maior, menor, diminuído e 7ª de dominante, fundamentais e invertidos.
- Relación entre os distintos cifrados: funcional, acordes, cifrado harmónico e cifrado americano.
- Práctica de todo o anterior dentro de baixos cifrados de corta extensión.
- Procesos modulatorios: ó ton da dominante e o relativo menor.

9.1.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerese por unha serie de principios xerais como son:

- **Obxectividade**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística
- **Transparencia**, xa que se aplicarán os criterios de cualificación contidos nesta programación didáctica
- **Accesibilidade**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ó longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sen limitarse unicamente á cualificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación establecen o tipo e o grao de aprendizaxe que se espera dos alumnos nun momento determinado respecto das capacidades sinaladas nos obxectivos xerais e específicos, neste caso, os propios da linguaxe musical.

O nivel de cumprimento destes obxectivos, en relación cos criterios de avaliación fixados, non debe ser medido de forma mecánica, se non con flexibilidade, tendo en conta a situación do alumnado (curso formativo no que se encontra, así como as súas propias características e posibilidades).

- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado en partituras dun nivel de 4º curso de grao elemental. Mediante este criterio se valorará a capacidade do alumno para utilizar a análise como ferramenta básica para comprender harmonicamente unha obra e poder determinar os diferentes tratamentos a que está sometida polo compositor.
- Realización práctica dunha estrutura de catro compases, semicadencial ou de cadencia perfecta, levala a cabo con diferentes tratamentos rítmicos. Este criterio permite avaliar a capacidade do alumno para realizar de forma práctica e instrumental esquemas harmónicos cadenciais breves, empregando para elo acordes en estado fundamental e partindo como modelo de traballo da análise de fragmentos de partituras que conteñan precisamente este tipo

de procesos. Tamén se poderá valorar a capacidade do alumno para utilizar a análise como ferramenta básica.

- Superposición a unha estrutura harmónica de catro a oito compases doutra estrutura melódica de acordo cos principios xerais de pregunta - resposta. Este criterio pretende avaliar a capacidade do alumno para crear, a partir de estruturas harmónicas dadas, diferentes estruturas melódicas consecuentes ás mesmas, así coma a súa habilidade para organizar de xeito lóxico o fraseo resultante, a través do emprego de elementos e procedementos que poidan organizarse en forma de pregunta-resposta.
- Transposición a distintos intervalos dunha estrutura harmónica de catro a oito compases na que se inclúan inversións de acordes. Trátase de avaliar o grao de adquisición por parte do alumno do dominio por igual de tódalas tonalidades de forma estruturada.
- Realización práctica dun acompañamento harmónico-rítmico a unha melodía proposta. Trátase de avaliar a capacidade do alumno para crear de xeito funcional, rápida e persoal un soporte harmónico-rítmico a unha melodía dada. Empregarase a análise como ferramenta básica para descubrir os procedementos habituais así coma un grao de liberdade amplo que permita ó alumno propoñer as súas propias opcións.
- Lectura harmónica dun fragmento sinxelo de partitura para teclado. Este criterio permitiranos avaliar os coñecementos analíticos do alumno no que atinxe á identificación das estruturas harmónicas básicas, mediante un exercicio de lectura baseado na eliminación do que non sexa esencial dende o punto de vista harmónico.
- Lectura dun fragmento sinxelo de partitura de cuarteto vocal. No referente á lectura de partituras de cuarteto vocal nas claves antigas avaliarase a capacidade do alumno para recoñecer acordes, cualificarlos e codificarlos, dun xeito útil á hora de levar a cabo a lectura a vista dos mesmos.
- Realización dun dossier de traballos no caderno no que se inclúan os exercicios de creación de melodías aplicadas ós esquemas harmónicos propostos na clase e os acompañamentos melódico-rítmicos realizados para as melodías propostas.
- Repentización de baixos cifrados no teclado que inclúan acordes triadas coas inversións e sétima de dominante coas inversións.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

- Lectura nas claves antigas de a lo menos 8 corais co seu traballo de análise.
- Lectura a primeira vista de partituras sinxelas (nivel aproximado de 4º G.E) e transporte a tonalidades ata tres alteracións.
- Práctica de secuencias harmónicas de a lo menos oito compases utilizando os acordes indicados nos contidos e aplicando patróns rítmicos en tonalidades ata dúas alteracións e os seus relativos menores.
- Traballos de melodía acompañada (12 melodías mínimo) aplicando diferentes patróns rítmicos e esquemas harmónicos segundo o obxectivo a acadar.
- Baixos cifrados (mínimo 20 baixos) que inclúan acordes triadas coas inversións e sétima de dominante coas inversións.
- Colección de traballos creativos (mínimo un traballo por trimestre) nos que se aplicarán contidos da programación.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

1. Procedementos de avaliación: a avaliación será continua e polo tanto diaria tendo en conta os seguintes aspectos:
 - Análise dos coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores que os alumnos aprenderon
 - Observación da súa soltura na imitación de modelos: lectura, interpretación, creación, etc.
 - Inducir ó alumno a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
2. Ferramentas de avaliación:
 - Informes que cada día o/a profesor/a recolle no seu diario de clase sobre:
 - Os progresos do/a alumno/a.
 - A actitude do alumno ou alumna.
 - Análise dos seus traballos de clase.
 - Asimilación dos contidos do curso.
 - Adquisición das destrezas necesarias para levar a cabo os contidos.
 - A súa participación e comportamento nas clases.
 - As probas específicas que se consideren necesarias.

9.1.3.4 Criterios de cualificación

- Lectura, análise e transporte 20% da nota
- Corais 20% da nota
- Melodía acompañada 20% da nota
- Baixo cifrado 20% da nota
- Presentación de traballos creativos (pode implicar participación na audición) 20% da nota

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a concesión de ampliación de matrícula será o recollido no PEC.

O alumnado proposto para ampliación de matrícula deberá superar unha proba de RTA que consistirá nun ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura a vista, análise e transporte, lectura de corais, baixo cifrado e melodía acompañada).

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados (25% lectura a vista, análise e transporte, 25% corais, 25% baixo cifrado e 25% acompañamento).

9.1.5 Medidas de recuperación

Trimestralmente o alumno será informado verbalmente da situación da súa aprendizaxe e das posibles correccións que deba levar a cabo para mellorar o seu desenvolvemento. Os pais recibirán un informe trimestral da traxectoria dos seus fillos no que se incluírán os comentarios que o profesor estime oportunos.

As seguintes medidas de recuperación serán de aplicación no caso de que o alumno non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos, e tamén no caso de perda de avaliación continua.

9.1.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ó longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso como pode ser a asistencia a titorías, clases de reforzo, fichas de exercicios de reforzo, recuperación de traballos atrasados, etc...
- O alumnado que perda o dereito á avaliación continua terá dereito a dúas probas, unha en xuño e outra en setembro.

9.1.5.2 Proba ordinario de xuño

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre.

Poderán acollerse a esta tódolos alumnos que perdan o dereito á avaliación continua por non asistencia a clase durante o curso ou teñan acumuladas un número de faltas igual ou superior ás estipuladas no regulamento interior do centro no terceiro trimestre.

Os alumnos que desexen acollerse a este dereito deberán avisar ó profesor ou profesora da materia teórico-práctica por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos.

O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de contidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación (dispoñible na páxina web do centro, na conserxería ou solicitándoa directamente á xefatura de departamento).

O alumnado deberá demostrar o seu coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos (tamén reflectidos na programación) do curso correspondente.

Procedemento da proba:

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura e transporte, coral, baixo cifrado e melodía acompañada).

Cualificación do exame de xuño:

A cualificación outorgada corresponderá á media ponderada da nota obtida en cada un deses apartados (25% lectura e transporte, 25% coral, 25% baixo cifrado e 25% melodía acompañada).

9.1.5.3 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que na avaliación de xuño non acade a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora da materia pendente logo de realizado un exame. A proba será elaborada polo departamento

e será a mesma para todo o alumnado do mesmo curso que realice a proba extraordinaria.

Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de tódolos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ó boletín de cualificacións de xuño. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. O alumnado deberá acollerse ós libros de texto vixentes durante o curso. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria de xuño.

9.1.6 Recursos didácticos

- Método de acompañamiento improvisado de López Artiga
- 101 ejercicios para la práctica de la repentización al piano de Asíns – Arbó
- Ejercicios de acompañamiento de Manuel Oltra
- Doupond (metodo de transposición)
- Romero, Alfonso: Ejercicios de transposición y repentización
- Molina, Emilio: Improvisación al piano vols. I y II. Ed. Real Musical
- Santacana, Benjamín: El piano a primera vista
- Asíns Arbó, Miguel: Teoría y práctica del bajo cifrado en su realización al piano. Ed. Real Musical 1985
- Williard, Camilo: Tratado de acompañamiento. Ed. Real Musical 1981
- Varios autores: Cursos de repentización vol. I. Textos y grabaciones pedagógico- musicales, S.L., Madrid, 1979.
- Tobin, R. : How to improvise piano accompaniments. Real Musical
- Baixo barroco de Fenarolli
- Escuela del bajo continuo de López Artiga (Real Musical)
- Teoría y práctica del bajo continuo de María Lluisa Cortada (Dinsic)

9.2 Curso 5º de grao profesional

9.2.1 Obxectivos

- Coñecer, como esquemas de pensamento, os elementos e procedementos harmónicos e fraseolóxicos básicos do sistema tonal.
- Recoñecer a estrutura harmónica e o fraseo dunha obra ou fragmento segundo se toca á primeira vista ou despois dunha lectura rápida sen instrumento.
- Demostrar os reflexos necesarios para resolver, no momento, as posibles eventualidades que poidan xurdir na interpretación.
- Empregar a lectura á vista e a transposición como desenvolvemento formativo de capacidades e reflexos.
- Coñecer e utilizar diferentes tipos de cifrado.
- Coñecer a disposición formal de obras analizando e recoñecendo a súa estrutura harmónica, seccións, puntos de tensión, etc., para determinar os aspectos esenciais e posibilitar a lectura a primeira vista.
- Valorar a improvisación como unha práctica que desenvolva a creatividade e a imaxinación musical.
- Improvisar unidades formais a partires dun esquema harmónico dado, así como o acompañamento a unha melodía a partires ou non dun baixo cifrado.

9.2.2 Contidos

Improvisación

HARMÓNICO-RÍTMICA

- Exercicios cunha harmonía única e con variantes rítmicas de progresiva dificultade, utilizando diversas posicións dos acordes nunha extensión de 4 a 8 compases.
- Acordes a empregar: Triadas Maiores, menores e acordes de 7ª de dominante (dominante principal e secundarias). O acorde de 7ª diminuída.
- Variantes rítmicas: compases de 3/4, 2/4, 4/4 y 6/8, utilizando todas as células rítmicas posibles.
- Tonalidades: Ata cinco alteracións cos seus relativos menores

- Procesos de modulación: Cambio de modo, flexión modulante pola dominante, por progresión.
- Procesos cadenciais: cadencias perfecta, imperfecta, rota, plagal, semicadencia.
- Exercicios coas diferentes combinacións dos acordes, nunha extensión de catro a oito compases e utilizando unha harmonía por compás.
- Acompañamentos harmónico-rítmicos a una melodía proposta. Se traballará de dous xeitos diferentes:
 1. O propio alumno toca a melodía coa man dereita e se acompañará coa esquerda.
 2. O alumno realizará o acompañamento coas dúas mans e o profesor tocará ó mesmo tempo a melodía.
- Creación de melodías aplicadas ós esquemas harmónicos propostos na clase e os acompañamentos melódico-rítmicos realizados para as melodías propostas.

MELÓDICA

- Desenvolvemento melódico en base a unha estrutura harmónica.
- Notas reais e de adorno: estudo das notas de paso e floreo, apoiaturas e anticipacións. e a súa aplicación práctica nos exercicios.

Análise e Repentización

ANÁLISE

- Análise formal, harmónica e rítmico-melódica de partituras de cuarteto de corda do período clásico e aplicación de fórmulas de redución de partituras.
- Elaboración dun pequeno catálogo de fórmulas de redución.

REPENTIZACIÓN E TRANSPOSICIÓN

- Lectura a vista e transporte de pezas sinxelas (nivel de 1º GP) partindo dunha análise previa.
- Práctica e transporte de estruturas harmónicas nas tonalidades ata cinco alteracións.
- Coñecementos teóricos: claves, armaduras, diferenzas e a súa utilidade práctica.
- Relación dos instrumentos transpositores coa redución de partituras de cámara ou orquestra.

CIFRADO HARMÓNICO

- Coñecemento e práctica: dos acordes de sétima sobre o segundo grao: estado fundamental e inversións, Dominantes secundarias, acordes de sétimas diatónicas en estados fundamentais e inversións.
- Tonalidades: Ata cinco alteracións
- Procesos de modulación: Por dominante secundaria.
- Relación a través de diferentes partituras entre os distintos cifrados.
- Práctica de todo o anterior en baixos cifrados.
- Ornamentación e improvisación: Coñecemento e práctica das notas de paso, floreos, apoiaturas e retardos nos baixos cifrados.
- Práctica de todo o anterior dentro de baixos cifrados cunha estrutura formal de tipo A.B.A, nos que poder aplicar as nocións de variación melódica ou rítmica e ornamentación.

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son:

- **Obxetividade**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística
- **Transparencia**, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica
- **Accesibilidade**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ó longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado en partituras dun nivel de 1º curso de grao profesional. Mediante este criterio se valorará a capacidade do alumno para utilizar a análise como ferramenta básica para

comprender harmonicamente unha obra e poder determinar os diferentes tratamentos a que está sometida polo compositor.

- Realización práctica dunha estrutura de catro a oito compases, semicadencial ou de cadencia perfecta, levala a cabo con diferentes tratamentos rítmicos. Este criterio permite avaliar a capacidade do alumno para realizar de forma práctica e instrumental esquemas harmónicos cadenciais breves, empregando para elo acordes en estado fundamental e partindo como modelo de traballo da análise de fragmentos de partituras que conteñan precisamente este tipo de procesos. Tamén se poderá valorar a capacidade do alumno para utilizar a análise como ferramenta básica.
- Superposición a unha estrutura harmónica de catro a oito compases doutra estrutura melódica de acordo cos principios xerais de pregunta - resposta. Este criterio pretende avaliar a capacidade do alumno para crear, a partir de estruturas harmónicas dadas, diferentes estruturas melódicas consecuentes ás mesmas, así coma a súa habilidade para organizar de xeito lóxico o fraseo resultante, a través do emprego de elementos e procedementos que poidan organizarse en forma de pregunta-resposta.
- Transposición a distintos intervalos dunha estrutura harmónica de catro a oito compases na que se inclúan inversións de acordes. Trátase de avaliar o grao de adquisición por parte do alumno do dominio por igual de tódalas tonalidades de forma estruturada.
- Realización práctica dun acompañamento harmónico-rítmico a unha melodía proposta. Trátase de avaliar a capacidade do alumno para crear de xeito funcional, rápida e persoal un soporte harmónico-rítmico a unha melodía dada. Empregarase a análise como ferramenta básica para descubrir os procedementos habituais así coma un grao de liberdade amplo que permita ó alumno propoñer as súas propias opcións.
- Lectura harmónica dun fragmento sinxelo de partitura para teclado. Este criterio permitiranos avaliar os coñecementos analíticos do alumno no que atinxe á identificación das estruturas harmónicas básicas, mediante un exercicio de lectura baseado na eliminación do que non sexa esencial dende o punto de vista harmónico.
- Lectura dun fragmento sinxelo de partitura de cuarteto vocal ou instrumental. No referente á lectura de partituras de cuarteto vocal nas claves antigas avaliarase a capacidade do alumno para recoñecer acordes, cualificalos e codificalos, dun xeito útil á hora de levar a cabo a lectura a vista dos mesmos. No tocante á lectura de partituras de cuarteto instrumental nas claves propias da formación se avaliará a capacidade do alumno para recoñecer acordes, cualificalos e codificalos, dun xeito útil á hora de levar a cabo a lectura a vista dos mesmos, así como a adecuación da redución ó vocabulario pianístico.

- Realización de Baixos cifrados que conteñan acordes triadas, 7ª de dominante, 7ª sobre o segundo grao coas inversións, cadencia dobre e inicio de traballos de imitación e ornamentación.
- Realización dun dossier de traballos no caderno no que se inclúan os exercicios de creación de melodías aplicadas ós esquemas harmónicos propostos na clase e os acompañamentos melódico-rítmicos realizados para as melodías propostas.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

- Lectura nas claves antigas de a lo menos 8 corais co seu traballo de análise.
- Traballo de redución ó piano dun cuarteto de corda do clasicismo enteiro ou do seu equivalente en fragmentos.
- Lectura a primeira vista de partituras sinxelas (nivel aproximado de 1º G.P) e transporte a tonalidades ata catro alteracións.
- Práctica de secuencias harmónicas de a lo menos oito compases utilizando os acordes indicados nos contidos e aplicando patróns rítmicos en tonalidades ata catro alteracións e os seus relativos menores.
- Traballos de melodía acompañada (12 melodías mínimo) aplicando diferentes patróns rítmicos e esquemas harmónicos segundo o obxectivo a acadar.
- Baixos cifrados (mínimo 20 baixos) que inclúan sétima de dominante coas inversións, sétima de segundo grado e inicio de ornamentación.
- Colección de traballos creativos (mínimo un traballo por trimestre) nos que se aplicarán contidos da programación.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

1. Procedementos de avaliación: a avaliación será continua e polo tanto diaria tendo en conta os seguintes aspectos:
 - Análise dos coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores que os alumnos aprenderon
 - Observación da súa soltura na imitación de modelos: lectura, interpretación, creación, etc.
 - Inducir ó alumno a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
2. Ferramentas de avaliación:
 - Informes que cada día o/a profesor/a recolle no seu diario de clase sobre:

- Os progresos do/a alumno/a.
- A actitude do alumno ou alumna.
- Análise dos seus traballos de clase.
- Asimilación dos contidos do curso.
- Adquisición das destrezas necesarias para levar a cabo os contidos.
- A súa participación e comportamento nas clases.
- As probas específicas que se consideren necesarias.

9.2.3.4 Criterios de cualificación

- Lectura, análise e transporte 20% da nota
- Corais e cuartetos 20% da nota
- Melodía acompañada 20% da nota
- Baixo cifrado 20% da nota
- Presentación de traballos creativos (pode implicar participación na audición) 20% da nota

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a concesión de ampliación de matrícula será o recollido no PEC.

O alumnado proposto para ampliación de matrícula deberá superar unha proba de RTA que consistirá nun ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura a vista, análise e transporte, lectura de corais e cuartetos, baixo cifrado e melodía acompañada).

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados (25% lectura a vista, análise e transporte, 25% corais e cuartetos, 25% baixo cifrado e 25% acompañamento).

9.2.5 Medidas de recuperación

Trimestralmente o alumno será informado verbalmente da situación da súa aprendizaxe e das posibles correccións que deba levar a cabo para mellorar o seu desenvolvemento. Os pais recibirán un informe trimestral da traxectoria dos seus fillos no que se incluírán os comentarios que o profesor estime oportunos.

As seguintes medidas serán de aplicación no caso de que o alumno non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos, e tamén no caso de perda de avaliación continua.

9.2.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ó longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso como pode ser a asistencia a titorías, clases de reforzo, fichas de exercicios de reforzo, recuperación de tarefas atrasadas, etc...
- O alumnado que perda o dereito á avaliación continua terá dereito a dúas probas, unha en xuño e outra en setembro.

9.2.5.2 Probas ordinaria de xuño

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre.

Poderán acollerse a esta tódolos alumnos que perdan o dereito á avaliación continua por non asistencia a clase durante o curso ou teñan acumuladas un número de faltas igual ou superior ás estipuladas no regulamento interior do centro.

Os alumnos ou alumnas que desexen acollerse a este dereito deberán avisar ó profesor ou profesora da materia teórico-práctica por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos. A mencionada proba terá formato de exame e o resultado extraído da súa cualificación será a nota final do curso do alumno ou alumna acollido a este sistema.

O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de contidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación (dispoñible na páxina web do centro, na conserxería ou solicitándoa directamente á xefatura de departamento).

O alumnado deberá demostrar o seu perfecto coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos (tamén reflectidos na programación) do curso correspondente.

Procedemento da proba

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura e transporte, coral, baixo cifrado e melodía acompañada).

Cualificación do exame de xuño:

A cualificación outorgada corresponderá á media ponderada da nota obtida en cada un deses apartados (25% lectura e transporte, 25% coral, 25% baixo cifrado e 25% melodía acompañada).

9.2.5.3 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que na avaliación de xuño non acade a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora da materia pendente logo de realizado un exame. A proba será elaborada polo departamento e será a mesma para todo o alumnado do mesmo curso que realice a proba extraordinaria.

Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de tódolos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ó boletín de cualificacións de xuño. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. O alumnado deberá acollerse ós libros de texto vixentes durante o curso. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria de xuño.

9.2.6 Recursos didácticos

- Método de acompañamiento improvisado de López Artiga
- 101 ejercicios para la práctica de la repentización al piano de Asíns – Arbó
- Ejercicios de acompañamiento de Manuel Oltra
- Doupond (metodo de transposición)
- Romero, Alfonso: Ejercicios de transposición y repentización
- Molina, Emilio: Improvisación al piano vols. I y II. Ed. Real Musical
- Santacana, Benjamín: El piano a primera vista
- Asíns Arbó, Miguel: Teoría y práctica del bajo cifrado en su realización al piano. Ed. Real Musical 1985
- Williard, Camilo: Tratado de acompañamiento. Ed. Real Musical 1981
- Varios autores: Cursos de repentización vol. I. Textos y grabaciones pedagógico- musicales, S.L., Madrid, 1979.
- Tobin, R. : How to improvise piano accompaniments. Real Musical
- Baixo barroco de Fenarolli

- Escuela del bajo continuo de López Artiga (Real Musical)
- Teoría y práctica del bajo continuo de María Lluisa Cortada (Dinsic)

9.3 Curso: 6º de grao profesional

9.3.1 Obxectivos

- Coñecer, como esquemas de pensamento, os elementos e procedementos harmónicos e fraseolóxicos básicos do sistema tonal.
- Recoñecer a estrutura harmónica e o fraseo dunha obra ou fragmento segundo se toca á primeira vista ou despois dunha lectura rápida sen instrumento.
- Demostrar os reflexos necesarios para resolver, no momento, as posibles eventualidades que poidan xurdir na interpretación.
- Empregar a lectura á vista e a transposición como desenvolvemento formativo de capacidades e reflexos.
- Coñecer e utilizar diferentes tipos de cifrado.
- Coñecer a disposición formal de obras analizando e recoñecendo a súa estrutura harmónica, seccións, puntos de tensión, etc., para determinar os aspectos esenciais e posibilitar a lectura a primeira vista.
- Valorar a improvisación como unha práctica que desenvolva a creatividade e a imaxinación musical.
- Improvisar unidades formais a partires dun esquema harmónico dado, así como o acompañamento a unha melodía a partires ou non dun baixo cifrado.

9.3.2 Contidos

Improvisación

HARMÓNICO-RÍTMICA

- Exercicios cunha harmonía única e con variantes rítmicas de progresiva dificultade, utilizando diversas posicións dos acordes nunha extensión de 8 a 16 compases.
- Acordes a empregar: cuatriadas: 7ª sobre cada un dos graos da escala maior e menor e emprego de dominantes principal e secundarias.
- Variantes rítmicas: compases de 3/4, 2/4, 4/4 y 6/8, utilizando todas as células rítmicas posibles.
- Tonalidades: Ata sete alteracións cos seus relativos menores
- Procesos de modulación: Cambio de modo, flexión modulante pola dominante, por progresión.

- Procesos cadenciais: cadencias perfecta, imperfecta, rota, plagal, semicadencia.
- Exercicios coas diferentes combinacións dos acordes, nunha extensión de 8 a 16 compases e utilizando unha harmonía por compás.
- Acompañamentos harmónico-rítmicos a una melodía proposta. Se traballará de dous xeitos diferentes:
 1. O propio alumno toca a melodía coa man dereita e se acompañará coa esquerda.
 2. O alumno realizará o acompañamento coas dúas mans e o profesor tocará ó mesmo tempo a melodía.
- Creación de melodías aplicadas ós esquemas harmónicos propostos na clase e os acompañamentos melódico-rítmicos realizados para as melodías propostas.

MELÓDICA

- Desenvolvemento melódico en base a unha estrutura harmónica.
- Notas reais e de adorno: estudo das notas de paso e floreo, apoiaturas, retardos e anticipacións, e a súa aplicación práctica nos exercicios.

Análise e Repentización

ANÁLISE

- Análise formal, harmónica e rítmico-melódica de partituras de orquestra do período clásico e aplicación de fórmulas de redución de partituras.

REPENTIZACIÓN E TRANSPOSICIÓN

- Lectura a vista e transporte de pezas sinxelas (nivel de 2º GP) partindo dunha análise previa.
- Práctica e transporte de estruturas harmónicas nas tonalidades ata sete alteracións.
- Coñecementos teóricos: claves, armaduras, diferenzas e a súa utilidade práctica.
- Relación dos instrumentos transpositores coa redución de partituras de cámara ou orquestra.

CIFRADO HARMÓNICO

- Coñecemento e práctica dos acordes de sétima: estado fundamental e inversións, dominantes secundarias, acordes apoiatura (4-3, 7-6, 9-8)
- Tonalidades: Ata sete alteracións

- Procesos de modulación: Por dominante secundaria.
- Relación a través de diferentes partituras entre os distintos cifrados.
- Práctica de todo o anterior en baixos cifrados.
- Ornamentación e improvisación: Coñecemento e práctica das notas de paso, floreos, apoiaturas e retardos nos baixos cifrados. Cadencia dobre.
- Práctica de todo o anterior dentro de baixos cifrados cunha estrutura formal de tipo A.B.A, nos que poder aplicar as nocións de variación melódica ou rítmica e ornamentación.

9.3.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son:

- **Obxetividade**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística
- **Transparencia**, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica
- **Accesibilidade**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ó longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.3.3.1 Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación establecen o tipo e o grao de aprendizaxe que se espera dos alumnos nun momento determinado respecto das capacidades sinaladas nos obxectivos xerais e específicos, neste caso, os propios da Educación Auditiva e Vocal.

O nivel de cumprimento destes obxectivos, en relación cos criterios de avaliación fixados, non debe ser medido de forma mecánica, se non con flexibilidade, tendo en conta a situación do alumnado (curso formativo no que se encontra, así como as súas propias características e posibilidades).

- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado en partituras dun nivel de 2º curso

de grao profesional. Mediante este criterio se valorará a capacidade do alumno para utilizar a análise como ferramenta básica para comprender harmonicamente unha obra e poder determinar os diferentes tratamentos a que está sometida polo compositor.

- Realización práctica dunha estrutura de oito a dezaséis compases, semicadencial ou de cadencia perfecta, levala a cabo con diferentes tratamentos rítmicos. Este criterio permite avaliar a capacidade do alumno para realizar de forma práctica e instrumental esquemas harmónicos cadenciais breves, empregando para elo acordes en estado fundamental e partindo como modelo de traballo da análise de fragmentos de partituras que conteñan precisamente este tipo de procesos. Tamén se poderá valorar a capacidade do alumno para utilizar a análise como ferramenta básica.
- Superposición a unha estrutura harmónica de catro a oito compases doutra estrutura melódica de acordo cos principios xerais de pregunta - resposta. Este criterio pretende avaliar a capacidade do alumno para crear, a partir de estruturas harmónicas dadas, diferentes estruturas melódicas consecuentes ás mesmas, así coma a súa habilidade para organizar de xeito lóxico o fraseo resultante, a través do emprego de elementos e procedementos que poidan organizarse en forma de pregunta-resposta.
- Transposición a distintos intervalos dunha estrutura harmónica de catro a oito compases na que se inclúan inversións de acordes. Trátase de avaliar o grao de adquisición por parte do alumno do dominio por igual de tódalas tonalidades de forma estruturada.
- Realización práctica dun acompañamento harmónico-rítmico a unha melodía proposta. Trátase de avaliar a capacidade do alumno para crear de xeito funcional, rápida e persoal un soporte harmónico-rítmico a unha melodía dada. Empregarase a análise como ferramenta básica para descubrir os procedementos habituais así coma un grao de liberdade amplo que permita ó alumno propoñer as súas propias opcións.
- Lectura harmónica dun fragmento sinxelo de partitura para teclado. Este criterio permitiranos avaliar os coñecementos analíticos do alumno no que atinxe á identificación das estruturas harmónicas básicas, mediante un exercicio de lectura baseado na eliminación do que non sexa esencial dende o punto de vista harmónico.
- Lectura dun fragmento sinxelo de partitura de cuarteto vocal ou instrumental. No referente á lectura de partituras de cuarteto vocal nas claves antigas avaliarase a capacidade do alumno para recoñecer acordes, cualificalos e codificalos, dun xeito útil á hora de levar a cabo a lectura a vista dos mesmos. No tocante á lectura de partituras de cuarteto instrumental nas claves propias da formación se avaliará a capacidade do alumno para recoñecer acordes, cualificalos e codificalos, dun xeito útil á hora de levar a cabo a lectura a

vista dos mesmos, así como a adecuación da redución ó vocabulario pianístico.

- Lectura dun fragmento sinxelo de partitura de orquestra. Con este criterio avaliarase a capacidade do alumno para recoñecer acordes, cualificalos e codificalos, dun xeito útil á hora de levar a cabo a lectura a vista dos mesmos, así como a adecuación da redución ó vocabulario pianístico.
- Realización de Baixos cifrados que conteñan acordes triadas, 7ª coas inversións, cadencia dobre e inicio de traballos de imitación e ornamentación.
- Realización dun dossier de traballos no caderno no que se inclúan os exercicios de creación de melodías aplicadas ós esquemas harmónicos propostos na clase e os acompañamentos melódico-rítmicos realizados para as melodías propostas.

9.3.3.2 Mínimos esixibles

Debe cumprirse integramente a totalidade do exposto a continuación:

- Lectura nas claves antigas de a lo menos 8 corais co seu traballo de análise.
- Traballo de redución ó piano dunha sinfonía do clasicismo enteira ou do seu equivalente en fragmentos.
- Lectura a primeira vista de partituras sinxelas (nivel aproximado de 2º G.P) e transporte a tonalidades ata sete alteracións.
- Práctica de secuencias harmónicas de a lo menos oito compases utilizando os acordes indicados nos contidos e aplicando patróns rítmicos en tonalidades ata sete alteracións e os seus relativos menores.
- Traballos de melodía acompañada (12 melodías mínimo) aplicando diferentes patróns rítmicos e esquemas harmónicos segundo o obxectivo a acadar.
- Baixos cifrados (mínimo 12 baixos) que inclúan sétimas en tódolos graos, apoiaturas, cadencia dobre e traballo de imitación e ornamentación.
- Colección de traballos creativos (mínimo un traballo por trimestre) nos que se aplicarán contidos da programación.

9.3.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

1. Procedementos de avaliación: a avaliación será continua e polo tanto diaria tendo en conta os seguintes aspectos:
 - Análise dos coñecementos, habilidades, aptitudes, destrezas e valores que os alumnos aprenderon

- Observación da súa soltura na imitación de modelos: lectura, interpretación, creación, etc.
 - Inducir ó alumno a analizar e reflexionar sobre as súas propias actuacións axudándolle a comparalas.
2. Ferramentas de avaliación:
- Informes que cada día o/a profesor/a recolle no seu diario de clase sobre:
 - Os progresos do/a alumno/a.
 - A actitude do alumno ou alumna.
 - Análise dos seus traballos de clase.
 - Asimilación dos contidos do curso.
 - Adquisición das destrezas necesarias para levar a cabo os contidos.
 - A súa participación e comportamento nas clases.
 - As probas específicas que se consideren necesarias.

9.3.3.4 Criterios de cualificación

- Lectura, análise e transporte 20% da nota
- Cuartetos/corais e sinfonías 20% da nota
- Melodía acompañada 20% da nota
- Baixo cifrado 20% da nota
- Presentación de traballos creativos (pode implicar participación na audición) 20% da nota

9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a concesión de ampliación de matrícula será o recollido no PEC.

O alumnado proposto para ampliación de matrícula deberá superar unha proba de RTA que consistirá nun ou varios exercicios de cada un dos catro apartados nos que se divide a materia (lectura a vista, análise e transporte, lectura de corais e cuartetos, baixo cifrado e melodía acompañada)

A cualificación outorgada corresponderá á suma da parte proporcional da nota obtida en cada un deses apartados (25% lectura a vista, análise e transporte, 25% corais e cuartetos, 25% baixo cifrado e 25% acompañamento).

9.3.5 Medidas de recuperación

Trimestralmente o alumno será informado verbalmente da situación da súa aprendizaxe e das posibles correccións que deba levar a cabo para mellorar o seu desenvolvemento. Os pais recibirán un informe trimestral da traxectoria dos seus fillos no que se incluírán os comentarios que o profesor estime oportunos.

As seguintes medidas de recuperación serán de aplicación no caso de que o alumno non acade a cualificación mínima para aprobar por non ter cumpridos os obxectivos mínimos, e tamén no caso de perda de avaliación continua.

9.3.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

- O alumnado que non acade a cualificación mínima de 5 na primeira ou segunda avaliación será informado ó longo do curso das medidas de recuperación adecuadas segundo o caso como pode ser a asistencia a titorías, clases de reforzo, fichas de exercicios de reforzo, recuperación de traballos atrasados, etc...
- O alumnado que perda o dereito á avaliación continua terá dereito a dúas probas, unha en xuño e outra en setembro.

9.3.5.2 Proba ordinaria de xuño

Se realizará nos dez días anteriores á avaliación do terceiro trimestre.

Poderán acollerse a esta tódolos alumnos que perdan o dereito á avaliación continua por non asistencia a clase durante o curso ou teñan acumuladas un número de faltas igual ou superior ás estipuladas no regulamento interior do centro.

Os alumnos ou alumnas que desexen acollerse a este dereito deberán avisar ó profesor ou profesora da materia teórico-práctica por mediación do titor ou titora que teñan adxudicados para o presente curso, durante as datas e segundo o protocolo establecidos polo centro para tal fin.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora logo de realizada a proba, proba á que poderán asistir outros profesores do departamento en calidade de observadores coordinados pola xefatura do mesmo, que á súa vez actuará en coordinación coa xefatura de estudos. A mencionada proba terá formato de exame e o resultado extraído da súa cualificación será a nota final do curso do alumno ou alumna acollido a este sistema.

O alumnado implicado deberá realizar unha proba teórico-práctica en unha ou varias sesións en datas e horas que se indicarán no momento oportuno. Dita proba constará de varias partes correspondentes ás distintas seccións de contidos da programación vixente para o presente curso, tendo en conta os obxectivos e criterios de avaliación reflectidos na mencionada programación (dispoñible na páxina web do centro, na conserxería ou solicitándoa directamente á xefatura de departamento).

O alumnado deberá demostrar o seu perfecto coñecemento de todos e cada un dos contidos mínimos (tamén reflectidos na programación) do curso correspondente.

Procedemento da proba

O alumnado implicado realizará un ou varios exercicios de cada un dos apartados nos que se divide a materia (lectura e transporte, coral, baixo cifrado e melodía acompañada).

Cualificación do exame de xuño:

A cualificación outorgada corresponderá á media ponderada da nota obtida en cada un deses apartados (25% lectura e transporte, 25% coral, 25% baixo cifrado e 25% melodía acompañada).

9.3.5.3 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que na avaliación de xuño non acade a cualificación mínima de 5 por non ter cumprido cos mínimos esixibles terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro.

Os alumnos serán cualificados polo seu profesor ou profesora da materia pendente logo de realizado un exame. A proba será elaborada polo departamento e será a mesma para todo o alumnado do mesmo curso que realice a proba extraordinaria.

Nesta proba os alumnos e alumnas deberán demostrar o coñecemento de todos aqueles conceptos que estean especificados no correspondente informe que irá anexo ó boletín de cualificacións de xuño. No devandito anexo estará especificado tamén o procedemento do exame. O alumnado deberá acollerse ós libros de texto vixentes durante o curso. Os criterios de cualificación serán os mesmos que na convocatoria de xuño.

9.3.6 Recursos didácticos

- Método de acompañamiento improvisado de López Artiga
- 101 ejercicios para la práctica de la repentización al piano de Asíns-Arbó
- Ejercicios de acompañamiento de Manuel Oltra
- Doupond (metodo de transposición)
- Romero, Alfonso: Ejercicios de transposición y repentización
- Molina, Emilio: Improvisación al piano vols. I y II. Ed. Real Musical
- Santacana, Benjamín: El piano a primera vista
- Asíns Arbó, Miguel: Teoría y práctica del bajo cifrado en su realización al piano. Ed. Real Musical 1985

- Williard, Camilo: Tratado de acompañamiento. Ed. Real Musical 1981
- Varios autores: Cursos de repentización vol. I. Textos y grabaciones pedagógico- musicales, S.L., Madrid, 1979.
- Tobin, R. : How to improvise piano accompaniments. Real Musical
- Baixo barroco de Fenarolli
- Escuela del bajo continuo de López Artiga (Real Musical)
- Teoría y práctica del bajo continuo de María Lluisa Cortada (Dinsic)

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de Linguaxe Musical para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **O alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso a outros cursos.

Consultar o documento de información das probas de acceso ao centro na páxina web do conservatorio <http://centros.edu.xunta.es/cmusprofesionalvigo/>